Rezumat al Raportului Competitivității Europene
Comisia Europeană, 2009

Raportul competitivității europene, 2009, elaborat de Comisia Europeană studiază competitivitatea europeană. Raportul se focusează în principal pe schimbările recente de creştere a productivității în UE - factorul cheie al competitivității pe termen lung.

Ediția din 2009 a *Raportului competitivității europene* analizează posibilele implicații ale recesiunii economice în special asupra productivității şi asupra unora dintre factorii determinanți ai viitoarei competitivității a UE: evoluția din țările BRIC (Brazilia, Rusia, India şi China); rolul migrării forței de muncă înalt calificate; măsura şi condițiile în care calificarea/trainingul poate lansa productivitatea; rolul produselor şi al reglementărilor pieței forței de muncă în influențarea investițiilor în TIC (Tehnologiile Informației şi a Comunicațiilor).

Raportul conține 3 părți:

Partea I include:

Capitolul 1 „Competitivitate şi criză" şi
Capitolul 2 "UE şi BRIC: Provocări şi oportunități pentru competitivitatea europeană"

Partea a II-a include:

Capitolul 3 "Migrație, aptitudini şi productivitate" şi
Capitolul 4 „Training, educație şi productivitate"

Partea a III-al include:

Capitolul 5 „TIC reglementări şi productivitate" şi
Capitolul 6 „Anexă statistică ".

Prin competitivitate se înțelege o **creştere susținută în standardele de viață** ale unei națiuni sau regiuni şi reducerea şomajului involuntar. Pentru un sector industrial, criteriul principal de competitivitate îl reprezintă menținerea şi îmbunătățirea poziției sale pe piața mondială.

Ca şi în anii precedenți, *Raportul* abordează problemele folosind ipoteze din teoria economică şi din cercetarea empirică şi scopul său este de a contribui la elaborarea de politici prin aducerea în atenție a tendințelor şi evoluțiilor relevante şi prin discutarea opțiunilor politice. Subiectele *Raportului* continuă să fie principalele puncte legate de productivitate, deoarece **productivitatea** este indicatorul cel mai important pentru descrierea competitivității pe termen mai lung şi a altor probleme microeconomice în contextul *Parteneriatului de la Lisabona pentru Creştere Economică şi Locuri de Muncă.*

Această ediție prezintă dimensiunea externă a competitivității prin analizarea consecințelor **evoluțiilor recente ale țărilor BRIC (Brazilia, Rusia, India şi China)**, în arena mondială. Ediția din 2009 investighează de asemenea câțiva alți determinanți de competitivitate cu un caracter mai domestic: rolul migrației şi, în special, impactul structurii de calificare al migrației asupra productivității; măsură şi condițiile în care poate stimula formarea de productivitate, cu un accent special privind rolul tehnologiilor informației şi comunicațiilor (TIC); şi rolul de produs şi al reglementărilor privind piața forței de muncă în influențarea de investiții TIC, precum şi relația lor comună cu productivitatea.

Secțiunea I

Capitolul 1 oferă o imagine a evoluțiilor recente, le compară cu recesiunile anterioare şi analizează impactul probabil asupra competitivității europene. Declinul economic nu poate avea în mod necesar un impact negativ asupra creşterii pe termen lung a productivității, şi de aceea a creşterii PIB-ului, deoarece există mecanisme puternice ce determină creşterea productivității. Într-adevăr, criza poate avea, de asemenea, un impact pozitiv asupra productivității în măsura în care ea prevede un impuls pentru reforme structurale. De fapt, provocarea este de a **reconcilia acțiunile pe termen scurt cu competitivitatea pe termen lung**, ceea ce înseamnă că măsurile excepționale luate pentru a face față crizei ar trebui să fie în concordanță cu reformele structurale adoptate de UE pe termen mediu.

Dimensiunea externă a competitivității UE se confruntă cu noi provocări şi oportunități prezentate de către țările BRIC (Brazilia, Rusia, India şi China). Aceste țări şi-au dezvoltat recent rolul în comerțul mondial şi comerțul bilateral cu UE. Deşi toate au populații foarte mari iar în ultimii ani au înregistrat o **rapidă creştere economică,** având ca rezultat piețe în plină dezvoltare rapidă, fiecare țară din grupul BRIC urmând un alt model de dezvoltare economică. Astfel, ele prezintă provocări şi oportunități destul de diferite pentru UE, care sunt analizate în *capitolul 2*.

Capitolul 3 abordează problema migrației, a competențelor şi a productivității, bazate pe ideea că oamenii sunt piatra de temelie a unei UE competitive. Considerând faptul că, concurență pentru talent este din ce în ce mai mult un fenomen global şi că barierele imigrației şi ale emigrației au scăzut, **UE trebuie să păstreze şi să atragă angajații cei mai calificați**. În acelaşi timp, îmbunătățirea integrării pe piața forței de muncă a imigranților înalt calificați este esențială, deoarece migranții înalt calificați se confruntă cu rate mai mari de şomaj şi un risc mai mare de a fi supra-calificați. Acest lucru nu este valabil doar pentru imigranții din țări terțe, dar şi pentru imigranții din noile state membre (UE-27 la UE-15).

Acest al doilea aspect este în continuare analizat în detaliu în *capitolul 4* privind educația, instruirea şi productivitatea. Aceast capitol porneşte de la ideea că asigurarea calificărilor adecvate pentru toți participanții la piața muncii şi **potrivirea acestor calificări cu nevoile economiei** este de o importanță crucială. Instruirea este o modalitate de îmbunătățire a acestei potriviri între competențe şi nevoile economice. Trainingul adecvat poate genera o productivitate mai mare, iar o forță de muncă calificată este o sursă de avantaj comparativ pe termen lung pentru UE. Şi în domeniul TIC trainingul poate juca un rol important.

Capitolul 5, despre reglementări, TIC şi productivitate, analizează **importanța TIC** pentru câştigurile superioare de productivitate în economie. Acest capitol analizează măsura în care reglementările atât în piețele de produse şi a forței de muncă au afectat investițiile în domeniul TIC față de capitalul non-TIC, investighează şi dacă reglementările excesive au afectat negativ TIC, dar de asemenea poate au împiedicat transformarea investițiilor în câştiguri de productivitate.

Rate anuale de creşteri a PIB-ului real per cap de locuitor, %, 2006 - 2008

ȚĂRI UE	**2006**	**2007**	**2008**
BELGIA	2.31	1.99	1.17
BULGARIA	6.59	6.17	6.01
CEHIA	6.45	5.38	2.50
DANEMARCA	3.00	1.22	-1.72
GERMANIA	3.08	2.59	1.46
ESTONIA	10.61	6.52	-3.53
IRLANDA	3.11	3.50	-4.09
ELVEȚIA	4.08	3.62	2.52
SPANIA	2.31	1.80	-0.44
FRANTA	1.56	1.56	0.22
ITALIA	1.46	0.82	-1.89
CIPRU	2.15	2.93	2.65
LETONIA	12.85	10.55	-4.16
LITUANIA	8.49	9.52	3.55
LUXEMBURG	4.78	3.58	-2.64
UNGARIA	4.28	1.23	0.65
MALTA	2.60	2.70	1.00
OLANDA	3.22	3.23	1.73
AUSTRIA	2.77	2.65	1.41
POLONIA	6.31	6.69	4.79
PORTUGALIA	1.03	1.67	-0.19
ROMÂNIA	**8.11**	**6.45**	**7.29**
SLOVACIA	8.42	10.31	6.13
FINLANDA	4.50	3.76	0.46
SUEDIA	3.66	1.81	-1.00
MAREA BRITANIE	2.21	2.69	0.25
EU-15	2.38	2.11	0.14
EU-27	2.73	2.45	0.48
SUA	1.82	1.04	0.19

Sursa: CE

România a înregistrat rate anuale de creşteri mari a PIB-ului real per cap de locuitor în perioada 2006-2008. În anii 2006 - 2007, România (8.11%, respectiv 6.45%) se afla în urma unor țări precum: ESTONIA, LETONIA, LITUANIA, SLOVACIA. În anul 2008, în timp ce majoritatea țărilor au înregistrat rate negative de creştere sau creşteri pozitive reduse, *România a avut cea mai mare rată anuală de creştere a PIB-ului real per cap de locuitor (7.29%).*

Secțiunea a II-a

Secțiunea a II-a analizează relația dintre migrarea muncitorilor înalt calificați şi performanța productivității. Literatura de specialitate privind migrația internațională a subliniat în mod repetat că amploarea şi structura migrației are un impact important asupra competitivității regiunilor şi țărilor. O serie de studii au subliniat faptul că imigranții înalt calificați sunt o resursă importantă care poate fi folosită pentru a consolida **sistemele naționale de R & D (cercetare & dezvoltare),** precum şi integrarea în cadrul rețelelor de afaceri internaționale, pentru a creşte activitatea antreprenorială, pentru a îmbunătăți integrarea ambelor țări (cele în care se imigrează şi cele din care se emigrează) în termen de diviziune internațională a muncii, pentru a depăşi blocajele în oferta regionale de aprovizionare cu forță de muncă, şi pentru a sprijini grupările regionale de mare activitate tehnologică.

Menținerea competitivității într-o lume din ce în ce mai globalizată impune ca țările europene să-şi mențină avantajul lor comparativ în a avea o forță de muncă înalt calificată. Angajații nu doar trebuie să fie calificați, dar de asemenea, trebuie să se adapteze rapid la schimbare. **Formarea la locul de muncă şi calificarea**, prin urmare, sunt surse importante de competitivitate pe termen lung şi mijloace de ajustare. Într- adevăr, ca parte a acestei „Strategii de creştere economică şi a locurilor de muncă", UE intenționează să îşi "adapteze sistemele de educație şi formare profesională, ca răspuns la noile cerințe de competență". Inițiativa "Noile competențe pentru noi locuri de muncă" urmăreşte să înțeleagă mai bine modul în care aceste obiective pot fi îndeplinite. Ca şi răspuns la **evoluția rapidă a tehnologiei** (de exemplu, modificările aduse de TIC), este imperativ că abilitățile să fie adecvate şi actualizate. Furnizarea de competențe de bază este în cea mai mare parte responsabilitatea sistemului de învățământ general, dar modificarea planurilor de învățământ este de multe ori consumatoare de timp.
Firmele sau angajații pot face față deficitelor prin implicarea în formarea profesională. În vremuri de criză, trainingul şi calificarea pot contribui la atenuarea efectelor recesiunii. Când oamenii sunt păstrați la locurile de muncă, dar activitatea este încetinită, trainingul intern poate fi o oportunitate pentru re-formarea profesională pentru a facilita mobilitatea în cadrul organizației.

Secțiunea a III-a

Începând de la mijlocul anilor '90, s-a pus accentul pe efectele productivității asociate cu adoptarea tehnologiilor informației şi comunicațiilor (TIC). Pe parcursul unei perioade în care **creşterea productivității SUA a depăşit pe cea a celor mai multor țări europene**, impactul de active care încorporează cele mai recente tehnologii, cum ar fi TIC, s-a dovedit a fi semnificativ în explicarea acestor diferențe. Constrângerile cu care se confruntă UE în comparație cu SUA, care împiedică exploatarea la scară largă a TIC sunt de exemplu, lipsa de active complementare, cum ar fi aptitudinile potrivite şi sistemele de management corespunzătoare.

Reformele economice au fost în centrul *Programului Pieței Unice Europene*, aşa cum s-a crezut că beneficiile economice care ar rezulta din intensificarea concurenței pe piețe, reducerea barierelor comerciale, precum şi economii de scară determinate de expansiunea pieței. Mai recent, reformele economice sunt prezente în cadrul

Strategiei de la Lisabona, lansată în anul 2000, unde unul dintre obiectivele este de a utiliza reformele de piață pentru creşterea productivității în UE.

Fişele țărilor prezintă performanța fiecărui stat membru UE în domeniile de politică acoperite de pilonul microeconomic al *Strategiei pentru creştere economică şi locuri de muncă* (Agenda Lisabona). Media UE este dată ca valoare de referință. Furnizarea unui cadru comun pentru toate statele membre, liniile directoare integrate pentru creştere economică şi locuri de muncă, specifică primordial obiectivele care trebuiesc urmărite în fiecare domeniu de activitate. Principalele politici care constituie pilonul microeconomic sunt: cercetare, inovare, încurajarea investițiilor în domeniul TIC, industrie, piața internă, concurența, încurajarea utilizarea durabilă a resurselor şi a sinergiilor între protecția mediului şi creşterea economică, crearea unui mediu de afaceri mai atractiv, promovarea spiritului antreprenorial şi dezvoltarea infrastructurii.

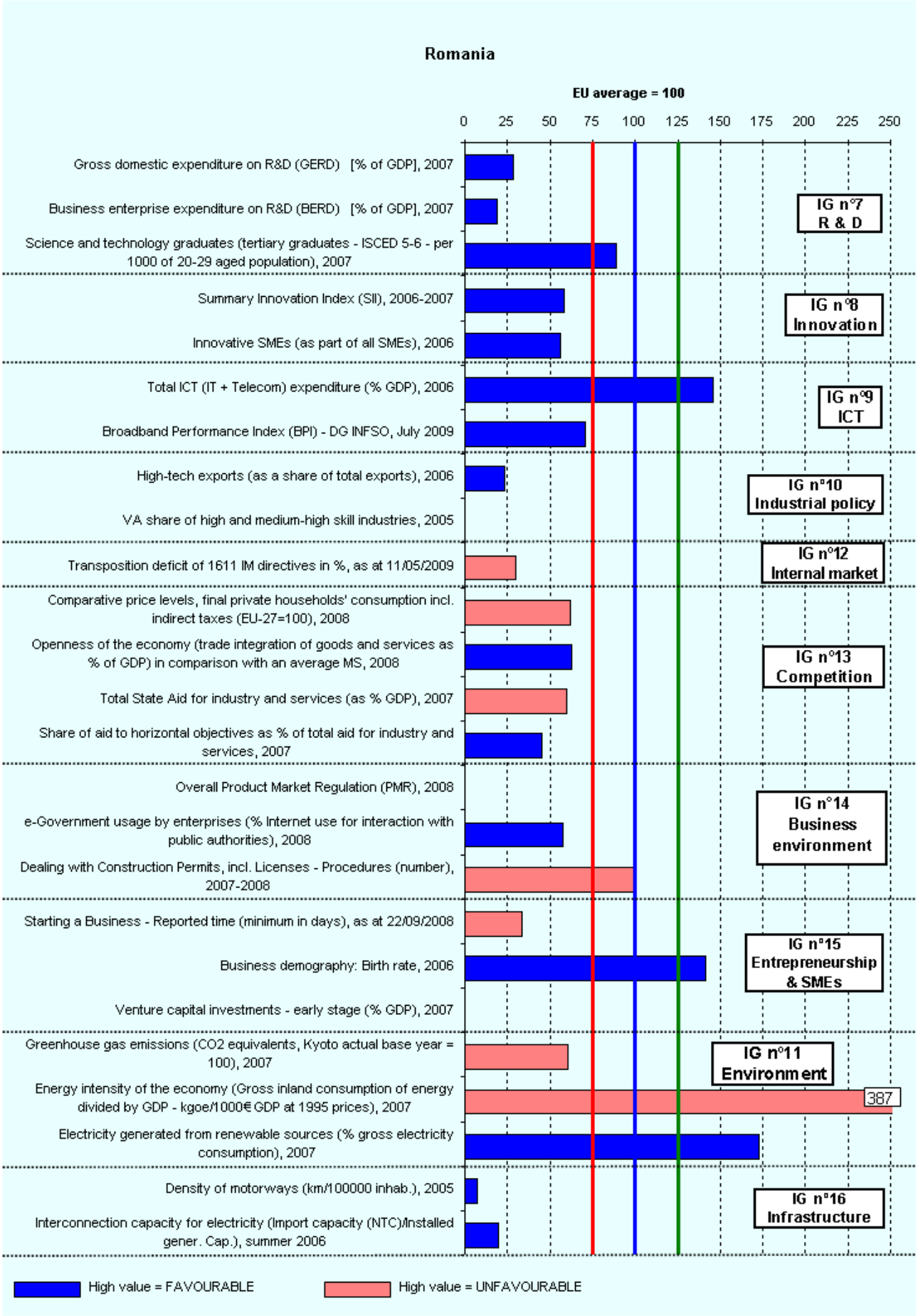
Romania
EU average = 100
0
25
50
75
100
125
150
175
200
225
250
Gross domestic expenditure on R&D (GERD) [% of GDP], 2007
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) [% of GDP], 2007
Science and technology graduates (tertiary graduates - ISCED 5-6 - per 1000 of 20-29 aged population), 2007
IG n°7 R & D
Summary Innovation Index (SII), 2006-2007
Innovative SMEs (as part of all SMEs), 2006
IG n°8 Innovation
Total ICT (IT + Telecom) expenditure (% GDP), 2006
Broadband Performance Index (BPI) - DG INFSO, July 2009
IG n°9 ICT
High-tech exports (as a share of total exports), 2006
VA share of high and medium-high skill industries, 2005
IG n°10 Industrial policy
Transposition deficit of 1611 IM directives in %, as at 11/05/2009
IG n°12 Internal market
Comparative price levels, final private households' consumption incl. indirect taxes (EU-27=100), 2008
Openness of the economy (trade integration of goods and services as % of GDP) in comparison with an average MS, 2008
Total State Aid for industry and services (as % GDP), 2007
Share of aid to horizontal objectives as % of total aid for industry and services, 2007
IG n°13 Competition
Overall Product Market Regulation (PMR), 2008
e-Government usage by enterprises (% Internet use for interaction with public authorities), 2008
Dealing with Construction Permits, incl. Licenses - Procedures (number), 2007-2008
IG n°14 Business environment
Starting a Business - Reported time (minimum in days), as at 22/09/2008
Business demography: Birth rate, 2006
Venture capital investments - early stage (% GDP), 2007
IG n°15 Entrepreneurship & SMEs
Greenhouse gas emissions (CO2 equivalents, Kyoto actual base year = 100), 2007
Energy intensity of the economy (Gross inland consumption of energy divided by GDP - kgoe/1000€ GDP at 1995 prices), 2007
387
Electricity generated from renewable sources (% gross electricity consumption), 2007
IG n°11 Environment
Density of motorways (km/100000 inhab.), 2005
Interconnection capacity for electricity (Import capacity (NTC)/Installed gener. Cap.), summer 2006
IG n°16 Infrastructure
High value = FAVOURABLE
High value = UNFAVOURABLE

Concluzii:

1. Ediția din 2009 a *Raportului Competitivității Europene* revizuieşte performanțele legate de competitivitatea generală în UE la fel ca şi aspectele interne şi externe ale competitivității.

2. Un document recent al autorilor Hunt şi Gauthier-Loiselle (2008) citează că străinii din SUA născuți în afara granițelor SUA reprezintă aproximativ 26% din câştigătorii premiului Nobel pentru SUA, 25% dintre fondatorii firmelor de risc garantat, 25% din noile companii high-tech cu o cifră de afaceri mai mare de un milion de dolari şi 24% din cererile de brevet internațional din SUA, deşi ei reprezintă doar 12% din rezidenții SUA.

3. În anul 2006 salariatul mediu din SUA a lucrat 1.775 ore/an, în Belgia a fost de 1.571 ore/an, Franța 1.540 ore/an şi Germania 1.431 ore/an, în România fiind 1.850 ore/an şi clasându-se deasupra multor state UE şi chiar depăşind nivelul SUA.

4. Pentru muncitorii mediu calificați din UE, nivelurile de supra-calificare sunt în schimb mai mici în mod substanțial atât pentru cei născuți în afara granițelor UE cât şi pentru localnici. În medie, pentru anii 2006 şi 2007 aproximativ 7,7% din localnicii cu un nivel educațional echivalent cu ISCED 3 sau 4 au fost supra-calificați pentru job-ul lor în UE-27. Printre cei născuți în afara granițelor UE procentul a fost de 19,4%. La fel ca şi muncitorii înalt calificați, supra-calificarea în rândul angajaților femei este substanțial mai mare decât în rândul bărbaților. În timp ce rata de calificare înaltă pentru femeile native din UE-27 s-a ridicat la 8,4% în UE-27 şi a fost cu doar 1,2% mai mare decât cea a bărbaților, pentru femeile mediu calificate născute în afara granițelor UE decalajul între femei şi bărbați s-a ridicat la 9,7% (15,2% bărbați, femei 24,9%).